

# AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU



## NORTH WALES FIRE AND RESCUE AUTHORITY

**Cynhelir cyfarfod o'r PWYLLGOR ARCHWILIO DDYDD LLUN  
26<sup>AIN</sup> IONAWR 2015 ym MHENCADLYS Y GWASANAETH TÂN AC ACHUB,  
LLANELWY am 2pm.**

Yn gywir

Colin Everett  
Clerc

### AGENDA

**1. Ymddiheuriadau**

**2. Datganiadau o Ddiddordebau**

**3. Rhybudd o Faterion Brys**

Rhybudd o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel mater o frys yn unol ag Adran 100B (4) o Ddeddf Llywodraeth Leol, 1972

**4. Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd 15 Medi 2014**

**5. Materion yn codi**

**6. Dangosyddion Darbodus, Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, y Strategaeth  
Fuddsoddi a Pholisi Darpariaeth Isafswm Refeniw**

**7. Strategaeth Archwiliad Mewnol**

**8. Llythyr Archwilio Blynyddol**

**9. Polisi Ail-Gyflogi a'r Defnydd Ohono (Cyflwyniad)**

**10. Materion Brys**

Ystyried unrhyw eitem y penderfyna'r Cadeirydd sy'n fater brys (o dan Adran 100B (4) o Ddeddf Llywodraeth Leol, 1972) y nodwyd ei gynnwys o dan eitem 3 uchod.

### **RHAN II**

Argymhellir yn unol ag Adran 100A (4) o Ddeddf Llywodraeth Leol, 1972 bod y Wasg a'r Cyhoedd i'w gwahardd o'r cyfarfod tra'n ystyried yr eitem(au) busnes canlynol am ei bod yn debygol y byddai gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir ym Mharagraffau 12 i 18 o Ran 4 o Atodlen 12A i Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 yn cael ei datgelu iddynt.

Dim.



## **EITEM AR YR AGENDA: 6**

### **PWYLLGOR ARCHWILIO AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU**

**26 Ionawr 2015**

**Dangosyddion Darbodus, Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, y  
Strategaeth Fuddsoddi a Pholisi Darpariaeth Isafswm Refeniw**

**Adroddiad gan Ken Finch, Trysorydd**

#### **DIBEN YR ADRODDIAD**

- 1 Cyflwyno'r Dangosyddion Darbodus, Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, y Strategaeth Fuddsoddi a Pholisi Darpariaeth Isafswm Refeniw ar gyfer 2015/16 i'r Aelodau.
- 2 Mae'r Pwyllgor Archwilio wedi cael y dasg o sicrhau bod strategaeth rheoli'r trysorlys a'r polisiau yn cael eu craffu'n effeithiol, a gwneud argymhellion i'r Awdurdod Tân ac Achub yn seiliedig ar eu canfyddiadau.

#### **GWYBODAETH**

- 3 Cyflwynwyd cyllideb ddrafft 2015/16 i'r Aelodau i'w chymeradwyo ar 15 Rhagfyr 2014. Mae'r Dangosyddion Darbodus a Strategaeth Rheoli'r Trysorlys wedi eu paratoi gan ddefnyddio'r data perthnasol a oedd yn y cyllidebau refeniw a chyfalaf a gymeradwywyd gan yr Aelodau.
- 4 Mae'r adroddiad hwn yn dangos y Dangosyddion Darbodus ar gyfer 2015/16 i 2017/18, ac mae'n amlinellu'r strategaeth i'w dilyn mewn perthynas â benthyca a buddsoddi arian yr Awdurdod ar gyfer blwyddyn ariannol 2015/16. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi'r cynigion ar gyfer polisi'r Awdurdod am Ddarpariaeth Isafswm Refeniw ar gyfer 2015/16. Mae'r papurau amgaaedig yn amlinellu:-

- (i) rhestr o ddangosyddion darbodus sydd eu hangen gan God Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol (Atodiad A);
  - (ii) Strategaeth Rheoli'r Trysorlys yn amlinellu'r strategaeth i'w dilyn o ran benthyca tymor byr a hirdymor ar gyfer 2015/16 yn unol â Chod Ymarfer CIPFA ar gyfer Rheoli'r Trysorlys (Atodiad B);
  - (iii) y strategaeth i'w dilyn o ran buddsoddi cronfeydd yr Awdurdod Tân (Atodiad C);
  - (iv) y Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw (Atodiad D).
- 5 Dylai'r Pwyllgor nodi bod y strategaethau yn yr adroddiad wedi eu paratoi gan ddefnyddio canllawiau gan Arlingclose, sef ymgynghorwyr Rheoli'r Trysorlys a ddefnyddir gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy sydd a chyfrifoldeb am swyddogaeth Trysorlys y Gwasanaeth Tân ac Achub.

## **ARGYMHELLION**

- 6 Argymhellir bod y Pwyllgor Archwilio'n cymeradwyo pob un o'r pedwar elfen allweddol sydd yn yr adroddiadau hyn, ac yn argymhell y rhain i'r Awdurdod Tân ac Achub:
- (i) y Dangosyddion Darbodus sydd yn atodiad A;
  - (ii) Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2015/16 sydd yn atodiad B;
  - (iii) y Strategaeth Fuddsoddi sydd yn atodiad C;
  - (iv) y Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw sydd yn atodiad D.

**DANGOSYDDION DARBODUS A BUDDSODDI CYFALAF****1. CYFLWYNIAD**

- 1.1 Yn ôl Deddf Llywodraeth Leol 2003 mae'n ofynnol i'r Awdurdod fabwysiadu Cod Darbodus CIPFA a pharatoi dangosyddion darbodus. Mae pob dangosydd naill ai'n crynhoi'r gweithgaredd cyfalaf disgwylidig neu'n gosod terfynau ar y gweithgaredd hwnnw, ac mae'n adlewyrchu canlyniad system arfarnu cyfalaf yr Awdurdod. Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r wybodaeth ddiweddaraf am y dangosyddion cymeradwy presennol ac mae'n cyflwyno dangosyddion newydd ar gyfer 2017/18. Cyhoeddwyd cod diwygiedig yn 2009 ac mae'r adroddiad hwn yn cydymffurfio gyda'r gofynion newydd sy'n gofyn i'r adroddiad hwn gael ei graffu fwy gan y rhai hynny sydd yng ngofal trefn lywodraethol - y Pwyllgor Archwilio sydd â'r cyfrifoldeb ar gyfer yr Awdurdod Tân ac Achub.
- 1.2 Cymeradwywyd y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2015/16 gan yr Awdurdod Tân .yn Rhagfyr 2014 ac mae'r dangosyddion hyn yn cefnogi'r rhaglen honno. Mae rhyddid gan yr Awdurdod dros wariant cyfalaf cyn belled â'i fod yn ddarbodus, fforddiadwy a chynaliadwy. Er mwyn dangos ei fod yn gweithio o fewn y terfynau hyn rhaid i'r Pwyllgor Archwilio gymeradwyo, adolygu a monitro ystod sylfaenol o Ddangosyddion Darbodus o leiaf ar gyfer y tair blynedd sydd i ddod.

**2. Y CYNLLUNIAU GWARIANT CYFALAF**

- 2.1 Isod, crynhoir cynlluniau gwariant cyfalaf yr Awdurdod ac mae hyn yn ffurfio'r cyntaf o'r dangosyddion darbodus i'w cymeradwyo gan yr Aelodau. Mae'r holl wariant cyfalaf yn y flaenraglen ar hyn o bryd heb ei gynnal a rhaid ei ariannu o adnoddau'r Awdurdod ei hun..
- 2.2 Fodd bynnag, mae'n bosibl y bydd y Llywodraeth yn penderfynu gosod terfynau ar wariant cyfalaf heb ei gynnal drwy gyflwyno mesurau rheoli ar sail hirdymor ar holl gynlluniau Awdurdodau Lleol neu, pe bai asesiad gan Lywodraeth Ganol yn nodi bod cynlluniau lleol yn anfforddiadwy mewn Awdurdod penodol, gallai weithredu rheolaeth leol i gyfyngu ar ei gynlluniau gwariant cyfalaf. Ni weithredwyd unrhyw fesurau rheoli o'r fath yn ystod 2014/15, ac ar hyn o bryd nid yw'r sefyllfa ar gyfer 2015/16 yn glir.

	2013/14 Gwirioneddol £'000	2014/15 Diwygiedig £'000	2015/16 Amcangyfrif £'000	2016/17 Amcangyfrif £'000	2017/18 Amcangyfrif £'000
Gwariant cyfalaf	3,944	8,095	10,803	5,268	2,515
Ariannwyd gan:					
Derbyniadau cyfalaf	0	0	0	-500	0
Grantiau cyfalaf	0	0	0	0	0
Refeniw	-543	-920	0	0	0
Angen ariannol net am y flwyddyn	3,401	7,175	10,803	4,768	2,515

### 3. Angen yr Awdurdod o ran Benthycia (Gofyniad Cyllido Cyfalaf)

- 3.1 Yr ail ddangosydd darbodus yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf yr Awdurdod (CFR). Yn syml, y CFR yw cyfanswm y gwariant cyfalaf nad yw wedi ei dalu eto o'r adnoddau referniw na chyfalaf. Yn y bôn, dyma fesur o angen yr Awdurdod yn sylfaenol o ran benthycia. Bydd y gwariant cyfalaf uchod na thalwyd amdano ar unwaith yn cynyddu'r CFR. Gofynnir i'r Aelodau gymeradwy rhagamcanion y CFR fel isod:

	2013/14 Gwirioneddol £'000	2014/15 Diwygiedig £'000	2015/16 Amcangyfrif £'000	2016/17 Amcangyfrif £'000	2017/18 Amcangyfrif £'000
Gofyniad Cyllid Cyfalaf (CFR)					
CFR Agoriadol	22,969	24,320	29,352	37,656	39,425
CFR Cloi	24,320	29,352	37,656	39,425	38,868
Symudiad yn y CFR	1,351	5,032	8,304	1,769	-557

Symudiad yn y CFR a gynrychiolir gan					
Yr angen cyllido net ar gyfer y flwyddyn (uchod)	3,401	7,175	10,803	4,768	2,515
Llai MRP/VRP	-2,050	-2,143	-2,499	-2,999	-3,072
Symudiad yn y CFR	1,351	5,032	8,304	1,769	-557

- 3.2 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod dalu elfen o wariant cyfalaf cronedig y Gronfa Gyffredinol bob blwyddyn drwy dâl referniw (Darpariaeth Isafswm Referniw - MRP), er fe ganiateir iddo hefyd wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol (VRP).
- 3.3 Dangosir effaith ddisgwyliedig y penderfyniadau gwariant cyfalaf uchod ar sefyllfa'r Awdurdod o ran dyled a buddsoddi yn Strategaeth y Trysorlys.

### 4. DANGOSYDDION DARBODUS Fforddiadwyedd

- 4.1 Mae'r adrannau blaenorol yn ymdrin â dangosyddion darbodus cyfalaf cyffredinol a rheolaeth benthycia, ond o fewn y fframwaith hwn mae'n rhaid i ddangosyddion darbodus asesu fforddiadwyedd y cynlluniau buddsoddi cyfalaf. Mae'r rhain yn rhoi syniad o effaith cynlluniau buddsoddi cyfalaf ar sefyllfa ariannol gyffredinol yr Awdurdod. Gofynnir i'r Aelodau gymeradwyo'r dangosyddion canlynol:
- 4.2 **Ffigurau gwirioneddol ac Amcangyfrifon o gymhareb costau ariannu i'r llif referniw net** - Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r duedd yng nghost cyfalaf (costau benthycia a chostau ymrwymadau eraill yn yr hirdymor) yn erbyn y llif referniw net. Mae amcangyfrifon costau ariannu'n cynnwys ymrwymadau presennol a'r Rhaglen Gyfalaf a gymeradwywyd gan yr Aelodau ym mis Rhagfyr.

	2013/14 Gwirioneddol %	2014/15 Diwygiedig %	2015/16 Amcangyfrif %	2016/17 Amcangyfrif %	2017/18 Amcangyfrif %
Cymhareb	8.01	8.50	9.76	10.98	11.21

4.3 **Amcangyfrifon o effaith gynyddol penderfyniadau buddsoddi cyfalaf ar y cyfraniadau gan yr Awdurdodau Cyfansoddol** – Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r costau refeniw sy'n gysylltiedig â'r rhaglen gyfalaf tair blynedd arfaethedig a argymhellir yn yr adroddiad ar y gyllideb.

	Cyllideb Arfaethedig 2015/16 £'000	Cyllideb Arfaethedig 2016/17 £'000	Cyllideb Arfaethedig 2017/18 £'000
Cynnydd o ran cyfraniadau	135	1,038	1,654

**Strategaeth Rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2015/16 - 2017/18****1. Cyflwyniad**

- 1.1 Mae'r gwasanaeth rheoli'r trysorlys yn rhan bwysig o'r ffordd y mae materion yr Awdurdod yn cael eu rheoli'n ariannol yn gyffredinol. Mae'r dangosyddion darbodus yn Atodiad A yn ystyried a yw'r penderfyniadau a wneir ynghylch gwariant cyfalaf yn fforddiadwy, a beth yw eu heffaith, ac maent yn nodi fframwaith gyfalaf cyffredinol yr Awdurdod. Mae strategaeth y trysorlys yn ystyried a yw'r penderfyniadau hyn yn cael eu hariannu'n effeithiol ai peidio. Gyda'i gilydd maent yn rhan o'r broses sy'n sicrhau bod yr Awdurdod yn cwrdd â'r gofyn am gyllideb gytbwys o dan y Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992. Mae dangosyddion darbodus sy'n benodol i'r trysorlys wedi'u cynnwys yn y strategaeth hon, ac mae angen eu cymeradwyo.
- 1.2 Mae gweithgareddau trysorlys yr Awdurdod yn cael eu rheoli'n llym gan ofynion statudol a chod ymarfer proffesiynol (Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys). Mabwysiadodd yr Awdurdod God Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys a Datganiad Polisi Rheoli'r Trysorlys ar 15 Rhagfyr 2003. Mae hyn yn bodloni gofynion y cyntaf o Ddangosyddion Darbodus y Trysorlys. Cafodd polisi diwygiedig ei gyhoeddi yn Ebrill 2011 a'i gymeradwyo gan Aelodau, ac mae'r adroddiad hwn yn seiliedig ar y polisi newydd.
- 1.3 Yn ôl y Cod rhaid cyflwyno strategaeth flynyddol i'r Awdurdod yn amlinellu gweithgarwch disgwylidig y trysorlys am y 3 blynedd i ddod. Cyflwynir adroddiad monitro canol blwyddyn, ac ar ddiwedd blwyddyn darperir adroddiad yn nodi'r gweithgarwch gwirioneddol yn y flwyddyn
- 1.4 Un o ofynion allweddol yr adroddiad hwn yw egluro'r risgiau yn ogystal â rheolaeth o'r risgiau sy'n gysylltiedig â gwasanaeth y trysorlys. Bydd yr adroddiad o'r strategaeth yn ymdrin â'r meysydd canlynol:
- (i) Dyled yr Awdurdod a'i ragamcanion o ran buddsoddi;
  - (ii) Amcangyfrifon yr Awdurdod a therfynau ar lefelau dyled yn y dyfodol;
  - (ii) Y newidiadau a ddisgwylir mewn cyfraddau llog;
  - (iii) Strategaeth fenthycyca'r Awdurdod;
  - (iv) Fframwaith fuddsoddi, gwrth bartïon a hylifedd ariannol yr Awdurdod;
  - (vi) Dangosyddion darbodus y trysorlys.

**2. RHAGAMCANION O RAN DYLED A BUDDSODDI 2014/15 – 2017/18**

- 2.1 Dyma'r sefyllfa bresennol ar 9 Ionawr 2015:

Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus-	£16,445,032	Cyfradd Sefydlog
Awdurdodau Lleol Eraill	- £7,000,000	Cyfradd Sefydlog
Buddsoddiadau -	£3,580,000	

- 2.2 Mae'r gofyniad benthycu'n cynnwys y newidiadau a ddisgwylir yn y CFR, ac unrhyw ad-daliadau ar ddyledion sydd angen eu hail-ariannu. Yn y tabl isod dangosir yr effaith ar sefyllfa'r trysorlys dros y tair blynedd nesaf. Mae hefyd yn tynnu sylw at y newid a ddisgwylir mewn balansau buddsoddi.

£'000	2014/15 Diwygiedig	2015/16 Amcangyfrif	2016/17 Amcangyfrif	2017/18 Amcangyfrif
<b>Dyled Allanol</b>				
Dyled ar 1 Ebrill	21,279	29,352	37,656	39,425
Newid yn y CFR	5,032	8,304	1,769	-557
Ail-ariannu dyledion sy'n aeddfedu	8,000	9,000	7,000	11,000
Addasiad ar gyfer blynyddoedd cynt/tan-fenthycu	0	0	0	0
Dyled ar 31 Mawrth	29,352	37,656	39,425	38,868
Newid blynyddol mewn dyled	8,073	8,304	1,769	-557
<b>Buddsoddiadau</b>				
Cyfanswm buddsoddiadau ar 31 Mawrth	2,000	2,000	1,500	1,000
Newid o ran buddsoddiadau	0	0	-500	-500

### 3. TERFYNAU I WEITHGARWCH BENTHYCA

- 3.1 O fewn y dangosyddion darbodus mae nifer o ddangosyddion allweddol i sicrhau bod yr Awdurdod yn gweithredu o fewn y terfynau penodol hyn.
- 3.2 Ar gyfer y cyntaf o'r rhain, mae angen i'r Awdurdod sicrhau nad yw cyfanswm ei fenthyciadau, net o unrhyw fuddsoddiadau, ac eithrio yn y tymor byr, yn uwch na chyfanswm y CFR yn y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon o unrhyw CFR ychwanegol ar gyfer 2015/16 a'r ddwy flwyddyn ariannol ganlynol. Mae hyn yn rhoi rhywfaint o hyblygrwydd ar gyfer benthycu cynnar cyfyngedig ar gyfer y dyfodol, ond mae'n sicrhau nad yw benthycu'n digwydd i bwrpas reffeniw.

	2014/15 Gwirioneddol £'000	2015/16 Diwygiedig £'000	2016/17 Amcangyfrif £'000	2017/18 Amcangyfrif £'000
Dyled ar 1 Ebrill	21,279	29,352	37,656	39,425
Newid disgwylidig mewn Dyled	8,073	8,304	1,769	-557
Ymrwymadau Tymor Hir eraill	0	0	0	0
Dyled Gros ar 31 Mawrth	29,352	37,656	39,425	38,868
CFR	29,352	37,656	39,425	38,868



- 3.3 Yn ôl adroddiad y Trysorydd mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r dangosydd darbodus hwn yn y flwyddyn gyfredol ac nid yw'n rhagweld unrhyw anawsterau ar gyfer y dyfodol. Mae'r farn hon yn cymryd i ystyriaeth ymrwymadau presennol, cynlluniau presennol, a'r cynigion yn adroddiad y gyllideb.
- 3.4 **Y Terfyn Awdurdodedig** – mae hwn yn cynrychioli terfyn uwchlaw'r hyn a waherddir o ran dyled allanol ac mae angen i'r terfyn hwn gael ei bennu neu ei ddiwygio gan yr Awdurdod Tân. Mae'n adlewyrchu lefel dyled allanol, y gellid ei fforddio yn y tymor byr, er nad yw hynny'n ddymunol, ond nad yw'n gynaliadwy yn y tymor hir. Dyma'r terfyn statudol a bennir o dan adran 3 (1) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003.
- 3.5 **Y Ffin Weithredol** - mae'r dangosydd hwn yn seiliedig ar y ddyled allanol debygol yn ystod y flwyddyn; nid terfyn mohono. Gallai dyled allanol wirioneddol amrywio o gwmpas y ffin hon am gyfnodau byr yn ystod y flwyddyn. Dylai weithredu fel dangosydd monitro i sicrhau nad eir yn uwch na'r terfyn awdurdodedig.
- 3.6 Gofynnir i'r Aelodau gymeradwyo'r terfyn awdurdodedig canlynol a'r ffin weithredol:

	2014/15 Diwygiedig £'000	2015/16 Amcangyfrif £'000	2016/17 Amcangyfrif £'000	2017/18 Amcangyfrif £'000
Terfyn Awdurdodedig	31,352	39,656	41,425	40,868
Ffin Weithredol	29,352	37,656	39,425	38,868

#### 4. Y CEFNIDIR ECONOMAIDD A'R NEWID DISGWYLIEDIG MEWN CYFRADDAU LLOG

- 4.1 Gellir cysylltu'r newid mewn cyfraddau llog gyda gweithgarwch economaidd y prif economïau ac i amcangyfrif y newid mewn cyfraddau bydd economegwyr yn edrych ar amodau presennol ac yn amcangyfrif twf economaidd yn y dyfodol i ragfynegi'r newidiadau mewn cyfraddau. Oherwydd yr amodau presennol mae Arlingclose yn credu mai'r tueddiad yn yr hirdymor yw y bydd cyfraddau'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn codi yn araf ac y bydd cyfradd y banc yn symud fyny 25 pwynt sylfaenol erbyn Medi eleni. Y cyngor presennol gan ein Hymgyngorwyr Trysorlys yw gohirio unrhyw weithgarwch benthycyca sy'n ymwneud â chyfraddau llog sefydlog a defnyddio cronfeydd wrth gefn a balansau i ariannu dyled benthycyca. Fodd bynnag, os bydd angen benthycyca, dylai unrhyw ddyled newydd fod yn hwy na phum mlynedd oherwydd proffil aeddfedu presennol y portffolio dyledion a'r angen i liniaru rhag y risg o newidiadau posibl i gyfraddau llog. Isod, ceir amlinelliad cryno o'r rhagolygon cyfredol ar gyfer yr economi, a'r newid disgwylidig mewn cyfraddau llog.

- 4.2 Mae momentwm yn economi'r DU, gyda chyfnod o dwf parhaus drwy weithgarwch yn cael ei lywio'n ddomestig a lefel uchel o brynu a defnyddio ar aelwydydd. Mae rhai arwyddion bod y twf yn mynd yn fwyfwy cytbwys. Dylai'r mwy o gyfraniad o fuddsoddiad busnesau roi cymorth i'r Cynnyrch Domestig Gros (GDP) ehangu'n barhaus, ond yn arafach. Fodd bynnag, nid yw'r pwysau chwyddiant yn niweidiol ac mae'n debygol o aros yn isel yn y tymor hir. Bu cwmpiadau mawr mewn diweithdra ond mae lefelau gweithio'n rhan-amser, hunangyflogaeth a thangyflogaeth yn sylweddol, ac mae twf enillion bach iawn yn parhau'n wan ac yn is na chwyddiant.
- 4.3 Pan fydd dwy o gyfarwyddebau'r Undeb Ewropeaidd yn cael eu trosi'n ddeddfwriaeth y DU yn y misoedd nesaf, bydd y baich o achub banciau'r UE sy'n methu yn cael ei roi'n anghymesur ar fuddsoddwyr awdurdodau lleol, sydd heb eu diogelu. Mae'r *Bank Recovery and Resolution Directive* yn hyrwyddo buddiannau busnesau unigol a bychain sy'n dod dan Gynllun Digolledu Gwasanaethau Ariannol a chynlluniau Ewropeaidd eraill, tra bod y *Deposit Guarantee Schemes Directive*, sydd wedi ei ail-lunio, yn cynnwys cwmnïau mawr yn y cynlluniau hyn. Effaith cyfun y ddau newid yma yw gadael awdurdodau cyhoeddus a sefydliadau ariannol (gan gynnwys cronfeydd pensiwn) fel yr unig uwch gredydwyr sy'n debygol o gael colledion mewn banc sy'n methu ar ôl Gorffennaf 2015.

4.4 Yn y tabl isod, rhagwelir y newid yn y cyfraddau llog:-

	<b>Cyfradd Sylfaenol</b>	<b>Gilt 5 mlynedd</b>	<b>Gilt 25 Mlynedd</b>	<b>Gilt 50 mlynedd</b>
2014/15	0.5%	1.7%	2.9%	3.0%
2015/16	1.0%	2.2%	3.2%	3.2%
2016/17	1.5%	2.6%	3.4%	3.4%
2017/18	1.7%	2.9%	3.5%	3.6%

## 5. STRATEGAETH FENTHYCA 2015/16

- 5.1 Mae cyfraddau llog tymor hir mewn perygl o fod fymryn yn uwch yn y tymor canolig, a disgwylir i gyfraddau llog tymor byr gynyddu eleni, ond ddim llawer.
- 5.2 Mae risg y bydd cyfraddau llog sefydlog tymor hir yn uwch dros y tymor canolig, a disgwylir i gyfraddau tymor byr aros fel y maent yn y tymor byr. Bydd y Trysorydd, o dan bwerau wedi'u dirprwyo iddo, yn benthycu ar y ffurf fwyaf priodol yn dibynnu ar y cyfraddau llog sy'n debygol o fod ar gael ar y pryd, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau a ddangosir yn y rhagolygon uchod. Mae'n debygol y gallai cyfraddau sefydlog tymor byr gynnig cyfleoedd cost isel yn y tymor byr/canolig. Fodd bynnag, fel y dangosir uchod (paragraff 4.1) mae Arlingclose wedi cynghori y dylai unrhyw fenthycu newydd fod am gyfnod hirach na phum mlynedd oherwydd strwythur aeddfedu'r portffolio presennol. Mae cost benthycu newydd ar gyfradd uwch wedi ei ffactorio i mewn i'r gyllideb ar gyfer 2015/16.

- 5.3 Mae'r Bwrdd Benthycia Gwaith Cyhoeddus wedi strwythuro ei drefniadau benthycia fel bod ailstrwythuro dyled yn anodd, fodd bynnag gyda'r tebygolrwydd y bydd cyfraddau tymor hir yn codi, mae'n debygol bydd unrhyw ailstrwythuro dyled posib yn canolbwyntio ar newid o gyfraddau tymor hir i ddyled tymor byr rhatach, er y bydd y Trysorydd ac ymgynghorwyr y trysorlys yn monitro'r cyfraddau ar y pryd am unrhyw gyfleoedd yn ystod y flwyddyn.
- 5.4 Hefyd bydd yr opsiwn o ohirio benthycia a lleihau balansau buddsoddi yn cael ei ystyried. Bydd hyn yn lleihau risg partïon i gontract, ac yn gwrthsefyll y gostyngiad disgwylidig mewn adenillion ar fuddsoddiadau. Dylid gwerthfawrogi y bydd rhaid i'r Awdurdod fenthycia yn y dyfodol i ariannu'r rhaglen gyfalaf.

## **6. FFRAMWAITH BUDDSODDI, PARTÏON I GONTRACT A HYLIFEDD ARIANNOL**

- 6.1 Mae newidiadau rheoleiddio yn y sector bancio yn cynyddu'r risgiau sy'n gysylltiedig â gweithgarwch y trysorlys. Bydd y newidiadau hyn, fel yr amlinellir ym mharagraff 4.3, yn gwbl weithredol erbyn Gorffennaf 2015. Yng ngoleuni'r newidiadau, mae'n bwysig i'r portffolio buddsoddiadau fod yn amrywiol er mwyn lledaenu'r risg. Fel y nodir ym mharagraff 4.1, byddai'n ddoeth defnyddio cronfeydd wrth gefn a balansau i ariannu'r ddyled benthyciadau dros dro fel y bo buddsoddiadau arian parod mor fach â phosibl. Nid oes modd symud i ffwrdd yn llwyr o fuddsoddi fel adnau arian parod i fanciau a chymdeithasau adeiladu gan fod angen rhywfaint o hylifedd ar gyfer llif arian. Felly byddai'n ddoeth gwneud adnau arian parod yn rhai tymor byr, ac edrych ar gyfryngau eraill ar gyfer buddsoddi'r arian sydd gan yr Awdurdod dros ben. Er mwyn arallgyfeirio'r portffolio, ychwanegwyd 'Repos' (Cytundebau Ailbrynu o chwith - Reverse Repurchase Agreements) i'r rhestr o bartïon i gontract. Trafodir Repos yn fanylach yn y cyfarfod.
- 6.2 Bydd y Trysorydd yn cadw rhestr o bartïon i gontract gan gydymffurfio gyda'r meini prawf canlynol:-

### **Banciau £5 miliwn o derfyn**

Pob banc yn y DU a'u his-fanciau sydd â graddiadau da (Fitch neu gyfatebol).

Diffinnir hyn ar hyn o bryd fel

tymor hir

BBB

### **Llywodraeth Ganolog £5 miliwn o derfyn**

Swyddfa rheoli dyled

### **Awdurdodau Lleol £2 miliwn o derfyn**

Pob un heblaw am y rhai sy'n agored i gyfyngiad treth cyngor a praeseptau o dan Ran 1 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.

### **Cymdeithasau Adeiladu, £2 miliwn o derfyn**

Cymdeithasau Adeiladu wedi eu graddio (fel gyda'r sector bancio).

### **Cymdeithasau Adeiladu (Asedau £1 biliwn o asedau) –£2m /9mis o derfyn**

Cymdeithasau adeiladu heb eu graddio ond gydag asedau gwerth £1 biliwn neu fwy.

## **Cytundebau Ailbrynu o chwith - £1m o derfyn i bob Repo**

Terfyn benthycia ar gyfer un sefydliad

- 6.3 Mae'r meini prawf a nodir uchod ar gyfer dewis partïon i gontract yn cynnig agwedd gadarn i fuddsoddi a'u nod yw lleihau'r risgiau ariannol i'r Awdurdod yn sgil buddsoddi arian ar y farchnad arian. Fodd bynnag, canllaw cyffredinol yw'r meini prawf a restrir uchod, a chaiff ffactorau eraill eu hystyried er mwyn penderfynu a yw parti i gontract yn cael ei dynnu o'r rhestr, er enghraifft 'Negative Watch', neu newidiadau i drosoledd mantolen sefydliadau. Mae'r Sefydliadau ar y rhestr partïon i gontract yn cael eu monitro'n agos gan Ymgynghorwyr y Trysorlys, a bydd staff y trysorlys yn addasu gweithgarwch ar fyr rybudd i ddiogelu sefyllfa'r Awdurdod. Mae'r rheolaethau sydd yn y fframwaith yn agored i newid yn ôl amodau'r farchnad. Ar hyn o bryd, dim ond am 6 mis ar y mwyaf y gwneir buddsoddiadau, dyna gyngor Arlingclose, sef ein Hymgyngorwyr Trysorlys.

## **7. DANGOSYDDION PERFFORMIAD Y TRYSORLYS**

- 7.1 Mae tri dangosydd darbodus arall sy'n berthnasol i'r trysorlys. Eu pwrpas yw sicrhau bod gweithgarwch swyddogaeth y trysorlys o fewn rhai cyfyngiadau, a thrwy hynny reoli risg a lleihau effaith newidiadau niweidiol mewn cyfraddau llog. Er hynny, os bydd y mesurau hyn yn rhy gaeth byddant yn amharu ar y cyfleoedd i leihau costau.
- 7.2 Argymhellir bod yr Awdurdod yn gosod terfyn uchaf ac isaf ar gyfer strwythur aeddfedu ei fenthyciadau cyfradd sefydlog fel a ganlyn:

	Terfyn Uchaf	Terfyn Isaf
O dan 12 mis	55%	0%
12 mis ac o fewn 24 mis	45%	0%
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	45%	0%
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	75%	0%
10 mlynedd a mwy	100%	0%

Mae'r terfyn uchaf ar gyfer y sefyllfa fenthycia tymor byr, sef o dan 12 mis, yn aros ar 55% er mwyn galluogi'r Awdurdod i fanteisio ar y cyfraddau llog isel. 35% yw canran y benthyciadau sy'n aeddfedu ymhen llai na 12 mis o amser a hynny oherwydd bod £7 miliwn o fenthyciadau tymor byr yn cael eu dal gydag Awdurdodau Lleol eraill. Bydd unrhyw fenthycia newydd yn cael ei wneud dros gyfnod hwy, dyna gyngor ein Hymgyngorwyr Trysorlys er mwyn lledaenu'r risg.

- 7.3 Argymhellir bod yr Awdurdod yn cymeradwyo'r terfynau canlynol ar gyfraddau llog Sefydlog a Newidiol

	% Benthycia
Cyfradd Llog Sefydlog	55 – 100
Cyfradd Llog Newidiol	0 – 35

## **Y STRATEGAETH FUDDSODDI**

### **1. Y RHAGOLYGN PRESENNOL**

- 1.1 **Prif Amcanion** - Prif amcanion strategaeth fuddsoddi'r Awdurdod yw sicrhau yr ad-delir y prif fuddsoddiadau a llog ei fuddsoddiadau yn brydlon yn y lle cyntaf a sicrhau hylifedd ariannol yn ail - a'r trydydd amcan yw adenillion buddsoddi. Gallai newidiadau i'r sector bancio gynyddu'r risg i'r Awdurdod, fel yr amlinellir ym mharagraff 4.43 yn atodiad B.
- 1.2 Mae disgwyliadau ar gyfraddau llog tymor byr, y seilir penderfyniadau buddsoddi arnynt, yn dangos ei bod yn debygol y bydd y gyfradd llog bresennol o 0.5% yn cynyddu i 0.75% erbyn Medi 2016. Mae penderfyniadau buddsoddi'r Awdurdod yn seiliedig ar gymharu'r cynnydd yng nghyfraddau'r farchnad yn erbyn rhagolygon y Awdurdod ei hun a'i ymgynghorwyr.
- 1.3 Mae anhawster gweithredol clir yn deillio o amodau presennol y farchnad. Yn ddelfrydol byddai buddsoddiadau'n cael eu buddsoddi am gyfnod hirach i sicrhau gwell adenillion, ond mae ansicrwydd ynghylch partïon i gontract a'r newidiadau rheoleiddio yn awgrymu y byddai cyfnodau byrrach yn rhoi gwell diogelwch.
- 1.4 Mae'r arian sydd ar gael ar gyfer buddsoddiadau craidd ar hyn o bryd tua £3 miliwn, ac mae'n codi o arian sydd mewn cronfeydd wrth gefn a'r balans sy'n weddill o'r Grant Atodol pensïonau.

### **2. CANLLAWIAU BUDDSODDI CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU**

- 2.1 Cyhoeddodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru Ganllawiau Buddsoddi ym Mawrth 2004, a dyma sail strwythur polisi'r Awdurdod, sydd isod.
- 2.2 Prif fwriad y Canllawiau yw cynnal y gofyniad presennol i Awdurdodau fuddsoddi'n ddarbodus, a bod blaenoriaeth yn cael ei rhoi i ddiogelwch a hylifedd ariannol cyn arenillion. Er mwyn hwyluso'r nod hwn, yn ôl y canllawiau mae'n ofynnol i'r Awdurdod ystyried cyhoeddiad CIPFA, sef "Treasury Management in the Public Services: Code of Practice and Cross-Sectoral Guidance Notes". Mabwysiadodd yr Awdurdod y Cod ar 15 Rhagfyr 2003, a bydd yn rhoi ei egwyddorion ar waith yn ei holl weithgarwch buddsoddi. Yn unol â'r Cod, mae'r Trysorydd wedi paratoi ei arferion rheoli trysorlys, TMP 1(5), sy'n cynnwys polisi buddsoddi partïon i gontract sydd angen ei gymeradwyo bob blwyddyn.
- 2.3 Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol – Offerynnau Cymeradwy

Prif ofynion y Cod a'r canllawiau buddsoddi yw sefydlu strategaeth fuddsoddi flynyddol fel rhan o'i strategaeth rheoli'r trysorlys flynyddol ar gyfer y flwyddyn ddilynol, yn cynnwys nodi a chymeradwyo'r canlynol:

- (i) Canllawiau'r strategaeth ar gyfer gwneud penderfyniadau ar fuddsoddiadau, yn arbennig buddsoddiadau amhenodol.

- (ii) Yr egwyddorion i'w defnyddio i bennu uchafswm cyfnodau ar gyfer ymrwymo cronfeydd.
- (iii) Buddsoddiadau penodol y bydd yr Awdurdod yn eu defnyddio. Buddsoddiadau hylifedd uchel a diogelwch uchel yw'r rhain mewn sterling, gydag aeddfedrwydd o ddim mwy na blwyddyn.
- (iv) Buddsoddiadau amhenodol, yn nodi'r oblygiadau risg uwch, yn nodi'r mathau cyffredinol o fuddsoddiad y gellir eu defnyddio a therfyn ar faint o wahanol gategoriâu yn gyffredinol y gellir eu dal ar unrhyw adeg.

#### 2.4 Polisi buddsoddi arfaethedig yr Awdurdod yw:

- (i) Canllawiau Strategaeth –  
Amlinellir prif ganllawiau'r strategaeth uchod gyda'r pwyslais ar ddiogelwch a hylifedd ariannol.
- (ii) Cyfnodau Buddsoddi –  
Polisi'r Awdurdod yw benthycu cronfeydd am uchafswm o 364 diwrnod.
- (iii) Buddsoddiadau penodol - Buddsoddiadau sterling yw'r rhain ag aeddfedrwydd o ddim mwy na blwyddyn. Mae'r rhain yn asedau risg isel lle y mae'r posibilrwydd o golli'r prif incwm neu incwm buddsoddi'n fach. Byddai'r rhain yn cynnwys buddsoddiadau gyda:  
  
Swyddfa Rheoli Dyled y Trysorlys  
Awdurdodau Lleol Eraill (heblaw am rai â threth wedi'i gapio)  
Pob Banc a Chymdeithas Adeiladu yn y DU gyda graddiad credyd uchel
- (iii) Buddsoddiadau Amhenodol –  
Buddsoddiadau amhenodol yw unrhyw fath arall o fuddsoddiad (h.y. heb ei ddiffinio fel un Penodol uchod). Mae hyn yn cynnwys Cymdeithasau Adeiladu heb unrhyw raddiad, a benthyciadau am fwy na 364 diwrnod. Pennwyd terfyn o £3m ar gyfer buddsoddiadau "amhenodol".

**Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw**

**Cefndir**

1. Y Gofyniad o ran Cyllid Cyfalaf (CFR) yn syml yw'r gwariant cyfalaf sy'n ddyledus, sydd heb ei dalu o naill ai adnoddau refeniw na chyfalaf, ac yn y bôn dyma fesur o angen yr Awdurdod yn sylfaenol o ran benthyca. Mae gofyn i'r Awdurdod dalu elfen o'i wariant cyfalaf bob blwyddyn drwy dynnu o'r cyfrif refeniw (y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw) er ei fod yn cael cymryd taliadau gwirfoddol ychwanegol hefyd.
2. Mae Rheoliadau wedi eu cyflwyno sy'n gosod rheidrwydd ar yr Awdurdod Tân i gymeradwyo Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw cyn dechrau pob blwyddyn.

**Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw**

3. Argymhellir bod yr Aelodau'n cymeradwyo'r Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw a ganlyn:

Ar gyfer gwariant cyfalaf a wariwyd cyn 1 Ebrill 2015 ac unrhyw wariant ar ôl hynny, polisi'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw fydd ad-dalu

- 4% o'r balans sy'n ddyledus o wariant cyfalaf a wariwyd ar Dir ac Adeiladau
- ac ar gyfer Cerbydau, Peiriannau, Offer ac Isadeiledd, bydd y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw yn seiliedig ar amcangyfrif o oes yr asedau.

4. Mae'r polisi uchod yn unol â'r Rheoliadau, ac mae'n dilyn yr arfer a weithredwyd gan yr Awdurdod Tân ers sawl blwyddyn. Gosodwyd y gyllideb ar gyfer 2015/16, a gymeradwywyd gan yr Aelodau ym mis Rhagfyr 2014, drwy ddefnyddio'r arferion uchod.



**EITEM AR YR AGENDA: 7**

**PWYLLGOR ARCHWILIO  
AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU**

**26ain Ionawr 2015**

**STRATEGAETH ARCHWILIAD MEWNOL 2015 HYD AT 2019**

**Adroddiad gan Mike Halstead, Pennaeth Gwasanaethau  
Archwilio a Chaffael**

**DATGANIAD STRATEGAETH**

1 Strategaeth gyffredinol y gwaith Archwilio Mewnol yw:

**"I gyflwyno cynllun archwilio yn seiliedig ar risg mewn modd proffesiynol, annibynnol, i ddarparu barn ar y lefel o sicrwydd y gellir rhoi i'r sefydliad ar amgylchedd y rheolaeth fewnol, ac i wneud argymhellion i'w wella."**

2 Mae cylch gwaith Archwilio Mewnol i'w gael yn y Cytundeb Lefel Gwasanaeth ar gyfer darparu gwasanaethau ariannol gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy am y cyfnod 1<sup>af</sup> Ebrill 2015 hyd at 31<sup>ain</sup> Mawrth 2019. Isod, rhestrir ac ymhelaethir ynghylch y mesurau sydd mewn lle ar gyfer cyflwyno manyleb ac amserlen y gwasanaethau sydd yn y Cytundeb.

**SAIL STATUDOL AR GYFER ARCHWILIO MEWNOL**

3 Mae'r gofyniad am swyddogaeth Archwilio Mewnol gan awdurdod lleol ymhlyg yn adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau "wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu'n gywir eu materion ariannol". Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 yn gwneud gofyniad penodol fod "corff perthnasol yn cynnal system ddigonol ac effeithiol o archwilio mewnol i gofnodion cyfrifyddu yn fewnol a'i system o reoli mewnol, a hynny yn unol â'r arferion archwilio mewnol priodol".



## DIFFINIAD AC AMCAN

- 4 Yn unol â Safonau Archwilio'r Sector Cyhoeddus a ddaeth i rym yn Ebrill 2013, mae'n ofynnol i'r Pennaeth Archwilio Mewnol ddatblygu a chynnal strategaeth ar gyfer darparu gwasanaeth Archwilio Mewnol. Swyddogaeth sicrwydd yw Archwilio Mewnol sydd, yn anad dim, yn darparu barn annibynnol a gwrthrychol i'r sefydliad ynghylch yr amgylchedd reoli, ac mae hynny'n cynnwys rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu, a hynny trwy werthuso pa mor effeithiol ydyw wrth gyflawni amcanion y sefydliad. Mewn ffordd wrthrychol, mae'n archwilio, yn gwerthuso, ac yn adrodd ynghylch pa mor ddigonol yw'r amgylchedd reoli fel cyfraniad i'r defnydd cywir, economaidd, effeithlon ac effeithiol o adnoddau. Mae'r amgylchedd reoli'n cynnwys holl weithrediadau'r awdurdod, ei adnoddau, ei wasanaethau, a'i gyfrifoldebau at gyrrff eraill.
- 5 Mae'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio yn ei gwneud yn ofynnol i ATAGC Iunio Datganiad Llywodraethu Blynyddol bob blwyddyn. Mae'r Pennaeth Archwilio yn darparu adroddiad blynyddol i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethiant, a hynny er mwyn cefnogi'r modd y caiff y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ei lunio. Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys barn ynglŷn â digonolrwydd ac effeithiolrwydd y systemau rheoli risg, a'r amgylchedd rheolaeth fewnol; datgelu unrhyw gymwysterau i'r farn honno ynghyd â rhesymau; crynodeb o'r gwaith archwilio y mae'r farn honno wedi ei seilio arni; y graddau y dibynnwyd ar waith cyrrff sicrwydd eraill; ac unrhyw faterion a ystyrir yn berthnasol i Iunio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.
- 6 Mae Archwilio Mewnol yn gweithredu mewn rôl ymgynghorol wrth gynghori rheolwyr ynghylch materion sydd o fewn ei gylch gwaith, megis gweithredu'r rheolaethau priodol o ran prosiectau, datblygiadau a systemau newydd. Yn y cynllun archwilio, pennir yr union ddyraniad o adnoddau mewn perthynas â'r gwaith ymgynghorol. Caniateir dyraniadau amser ar wahân ar gyfer gweithgarwch ymgynghorol, gwaith sy'n ymwneud â thwyll ariannol ac archwiliadau dilynol.

## **STATWS**

- 7 Mae Archwilio Mewnol yn atebol i'r Trysorydd at ddibenion rheolaeth llinell, ac mae'n gymorth i gyflawni swyddogaethau statudol y Prif Swyddog Ariannol, fel y diffinnir hynny yn Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972. Fodd bynnag, mae Archwilio Mewnol yn annibynnol o ran ei waith cynllunio a'i weithrediad.
- 8 Mae gan y Pennaeth Gwasanaethau Archwilio fynediad uniongyrchol at y Prif Swyddog Tân, pob lefel o reolwyr, a'r aelodau etholedig. Mae gan Archwilwyr Mewnol awdurdod i:
- fynd i mewn i unrhyw un o sefydliadau'r awdurdod ar unrhyw adeg resymol.
  - cael mynediad at yr holl gofnodion, gwybodaeth a gohebiaeth sy'n ymwneud ag unrhyw drafodion ariannol neu drafodion eraill fel y tybir yn angenrheidiol, a hynny at ddibenion adolygiadau a/neu ymchwiliadau fel rhan o archwiliadau.
  - gwerthuso pa mor ddigonol ac effeithiol yw'r rheolaethau mewnol sydd wedi eu bwriadu i sicrhau asedau a data, a hynny er mwyn cynorthwyo rheolwyr i atal a chanfod twyll ariannol.
  - gofyn am esboniadau fel y tybir yn angenrheidiol er mwyn eu bodloni eu hunain fod unrhyw fater sydd dan ymchwiliad yn gywir.
  - ei gwneud yn ofynnol i unrhyw un o weithwyr ATAGC gyflwyno arian, deunyddiau neu unrhyw eiddo arall sy'n perthyn i'r awdurdod a sydd yn eu meddiant hwy neu dan eu rheolaeth hwy.
  - mynd at gofnodion sy'n perthyn i drydydd partion, megis contractwyr neu bartneriaid, pan fo angen hynny a phan fo'n briodol.

## **DARPARU'R GWASANAETH ARCHWILIO**

- 9 Pennaeth y Gwasanaethau Archwilio sy'n gyfrifol am ddarparu'r gwasanaeth archwilio, a hynny yn unol â'r Gwasanaeth Lefel Gwasanaeth. Er mwyn sicrhau y gwneir hyn, mae trefniadau priodol ar gael ar gyfer:
- pennu a chyflwyno'r gwaith sydd i'w gyflawni, yn seiliedig ar Asesiad o Anghenion a phroses gynllunio sy'n seiliedig ar risg, cynllun archwilio blynyddol o'r ochr weithredol a chynlluniau gwaith misol. Mae pob cynllun yn seiliedig ar asesu risg.

- darparu'r adnoddau angenrheidiol ar gyfer darparu'r cynllun archwilio, y sgiliau angenrheidiol (o ran archwilio yn gyffredinol, ac mewn meysydd technegol) a chyfleusterau cefnogol, megis cyfleusterau Technoleg Gwybodaeth, offer a phrosesau rheoli a gweinyddu.
- 10 Bydd y gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cael ei ddarparu ar sail Asesiad o Anghenion (**Atodiad A**), sef dull sy'n seiliedig ar risg, a hynny er mwyn pennu anghenion yr Awdurdod ar ddechrau'r flwyddyn a chynlluniau gweithredol manwl a fydd yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio yn flynyddol i'w cymeradwyo. Mae'r asesiad yn nodi nifer y diwrnodiau sydd eu hangen i Archwilio Mewnol allu adolygu'n ddigonol y meysydd dan sylw, a lefel Asesiad Risg ar gyfer pob aseiniad archwilio a gynllunnir. Amcan blaenaf y dull hwn yw sicrhau bod Archwilio Mewnol yn gallu cyflwyno barn ynghylch yr amgylchedd reoli, trwy gyfeirio adnoddau digonol yn seiliedig ar risgiau perthynol y gweithrediadau, yr adnoddau a'r gwasanaethau dan sylw, a hynny gan ddefnyddio proses Asesu Risg ffurfiol. Mae proses yr Asesu Risg yn cadw mewn cof amrywiaeth o risgiau strategol, corfforaethol, gwasanaethol a gweithredol, gan gynnwys y rhai a nodir trwy'r broses Rheoli Risg, a chan yr archwilydd allanol, a barn yr uwch reolwyr ynghylch y materion hyn. Lle nad yw'r adnoddau sydd ar gael yn rhai y mae Pennaeth y Gwasanaethau Archwilio yn eu hystyried yn ddigonol ar gyfer rhoi barn o'r fath, adroddir hyn i'r sefydliad trwy'r Panel Gweithredol.
- 11 Mae'r Cynllun yn cydbwysu'r gofynion canlynol:
- yr angen i sicrhau y bydd y Cynllun Archwilio yn cael ei gwblhau i'r lefelau targed a sefydlwyd gan ddangosyddion perfformiad yr adain;
  - yr angen i sicrhau bod y systemau ariannol craidd yn cael eu hadolygu'n ddigonol er mwyn darparu sicrwydd fod gan y rheolwyr drefniadau priodol mewn lle ar gyfer rheolaeth ariannol y bydd yr Archwiliad Allanol yn dibynnu arno;
  - yr angen i adolygu trefniadau strategol a gweithredol eraill yn briodol;
  - yr angen i gael amser heb rwymedigaeth ar gael i ymdrin â materion na chynlluniwyd ar eu cyfer ac a allai fod yn gofyn am adolygiad neu ymchwiliad;
  - dyraniad perthynol yr adnoddau, rhwng sicrwydd, rhai'n ymwneud â thwyll ariannol a gwasanaethau ymgynghorol a ddarperir gan archwilio mewnol.

- 12 Bydd y cynnydd yn erbyn y cynllun gweithredol a chynnwys y cynllun yn cael ei gadw dan adolygiad gan Bennaeth y Gwasanaethau Archwilio mewn cysylltiad â'r Trysorydd, a thrwy fonitro datblygiadau corfforaethol a datblygiadau'r gwasanaeth. Bydd y Pwyllgor Archwilio yn cael gwybod am berfformiad yn erbyn y cynllun gweithredol.
- 13 Bydd Archwilio Mewnol yn cydymffurfio â Chanllawiau'r Bwrdd Arferion Archwilio ar gyfer Archwilwyr Mewnol, fel y'u dehonglir gan God Ymarfer CIPFA ar Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol yn y DU, ac mae disgwyl i'r holl staff gydymffurfio ag unrhyw safonau proffesiynol priodol eraill. Bydd Pennaeth y Gwasanaethau Archwilio yn sicrhau bod Llawlyfr Archwilio wedi'i ddiweddarau mewn lle, sy'n rhestru'r safonau disgwylidig, a bydd yn monitro cydymffurfiad â'r safonau hyn, yn cynnwys y rhai sy'n ymwneud â chynllunio, cynnal ac adrodd ynghylch aseiniadau archwilio.
- 14 Yn 2003, fe wnaeth Archwilio Mewnol roi ar waith becyn hyfforddi CIPFA i archwilwyr, ac roedd cyswllt rhwng hwnnw â'r broses datblygu ac adolygu blynyddol mewn perthynas â phob aelod o'r staff. Yn ddiweddar, mae CIPFA wedi diweddarau'r pecyn hyfforddi hwn gyda'r *Excellent Auditor*, a rhoddwyd hwn ar waith ar gyfer yr holl staff er 2007/08. Mae'r pecyn hyfforddi hwn wedi ei gynllunio i sicrhau bod yr hyfforddiant perthnasol yn cael ei adnabod a'i ddarparu i bob archwilydd, er mwyn eu galluogi i gael y lefel o sgiliau sydd eu hangen i gyflawni eu rôl. Mae'n ategu cynllun PDR yr awdurdod, sy'n cael ei ddefnyddio gyda phob aelod o staff yr Adain Archwilio Mewnol.
- 15 Bydd Archwilio Mewnol yn ceisio cydweithredu'n effeithiol â'r archwilydd allanol, a sicrhau y gellir gosod y ddibyniaeth briodol ar weithgarwch yr Archwilio Mewnol.
- 16 Mae dull adrodd Archwilio Mewnol wedi ei nodi yn y Cytundeb Lefel Gwasanaeth, a bydd Archwilio Mewnol yn cydymffurfio â'r dull hwn gan mai dyma'r ffordd fwyaf effeithlon o gael canlyniadau ei waith.

- 17 Wrth gyflwyno pob aseiniad, bydd Archwilio Mewnol yn ystyried gwneud argymhellion ymarferol yn seiliedig ar ganfyddiadau'r gwaith, ac yn trafod y rhain â'r rheolwyr, fel bod y rheolwyr yn ymrwymo i gynllun gweithredu priodol ar gyfer gweithredu unrhyw welliannau i'r amgylchedd reoli.

## **ARGYMHELLIAD**

- 18 Bod y Strategaeth Archwilio Mewnol 2015–2019 yn cael ei derbyn gan y Pwyllgor Archwilio.

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

## Asesiad o Anghenion a Chynllun Archwilio ar gyfer 2015/16

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Asesiad Risg	Diwrnodau 2015/16	Sylwadau
<b>Maes Risg – Rheoli a Llywodraethu Strategol</b>					
1	Llywodraethu Corfforaethol	Y Trefniadau ar gyfer Cydymffurfio'n Gyfreithiol; Llunio Polisiâu a Phenderfyniadau; Cynllun Dirprwyo; Codau Ymddygiad – Y Swyddogion; Codau Ymddygiad – Yr Aelodau; Hyfforddiant ac Ymwybyddiaeth; Cyflogau'r Prif Swyddogion; Rheolau Sefydlog a Rheoliadau Ariannol; Gwrth-dwyll a Chwythu'r Chwiban; Polisi Amgylcheddol.	A		Mae'r Awdurdod wedi sefydlu Cod Lleol ar Lywodraethu, a chaiff ei ddefnyddio fel y safon ar gyfer mesur perfformiad yr Awdurdod mewn hunanasesiad a wneir ar ddiwedd pob blwyddyn er mwyn ffurfio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Cadarnhaodd KPMG bod yr Awdurdod yn gyfoes â'r ddeddfwriaeth newydd a bod prosesau addas ar waith. <b>Archwiliad Llywodraethu Corfforaethol a gynhaliwyd yn 2013/14 – Sicrwydd Uchel</b>
2	Cynllunio Gwasanaethau	Cynllunio Corfforaethol; Cynllun Lleihau Risg; Cynlluniau Uned Gwasanaeth; Cynllun Gwella; Moderneiddio; Ymgynghori; Asesu Risg; Cael Adnoddau a Chymeradwyaeth Ariannol; Uned Cydlynu Gwelliannau	B		<b>Gwaith Archwilio Perfformiad Swyddfa Archwilio Cymru 2014/15</b> – Y gwaith i ganolbwyntio'n bennaf ar waith ansawdd data.

	<b>Y Brif System a'r Is-System</b>	<b>Meysydd Posib i'w Harchwilio</b>	<b>Asesiad Risg</b>		<b>Diwrnodau 2015/16</b>	<b>Sylwadau</b>
3	Rheoli Perfformiad	Rolau a Chyfrifoldebau; Gosod targedau; Casglu Data; Rheoli Ansawdd Data; Adrodd; Defnyddio Gwybodaeth Rheoli i gefnogi Gwelliannau i'r Gwasanaeth	A			<b>Gwaith Archwilio Perfformiad Swyddfa Archwilio Cymru 2014/15</b> – Y gwaith i ganolbwyntio'n bennaf ar waith ansawdd data.
4	Rheoli Risg, Cynllunio rhag Argyfyngau, a Dilyniant Busnes	Polisi a Fframwaith; Rolau a Chyfrifoldebau; Hyfforddiant: Cofrestr Risg Corfforaethol; Integreiddio gyda'r Prosesau Rheoli; Peirianweithiau Monitro a Sicrwydd; Adrodd; Cynllunio rhag Argyfyngau; Asesu Risg; Dilyniant Busnes; Chwilio ac Achub mewn Trefi; Cydymffurfio â'r Ddeddf Argyfyngau Sifil 2004; Gweithio gydag Asiantaethau Partneriaethol a Busnesau Lleol; Fforymau Cydnerth; Cyfleusterau Cynadleddau Symudol;	A			<b>Gwaith Archwilio Perfformiad Swyddfa Archwilio Cymru 2014/15</b>  Roedd yr Archwiliad Llywodraethu Corfforaethol a gynhaliwyd yn 2013/14 yn cynnwys asesiad ac argymhellion ynghylch rheoli risgiau a'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol – <b>Sicrwydd Uchel.</b>
5	Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	Cydymffurfio â'r Ddeddfwriaeth; Polisiâu, Arferion a Gweithdrefnau; Cyfrifoldebau; Ymwybyddiaeth a Hyfforddiant; Rheoli Perfformiad.	C			

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Aseiad Risg		Diwrnodau 2015/16	Sylwadau
<b>Maes Risg – Cyflwyno Gwasanaeth yr Ochr Weithredol</b>						
6	Gweithrediadau'r Ystafell Rheoli  Ymateb i Ddigwyddiadau a'u Rheoli	Cydymffurfio â Lliniaru Risg Allweddol; Gweithdrefnau Anfon Allan; Blaenoriaethu Ymateb i Ddigwyddiadau; Monitro a Mesur Perfformiad; Staffio ac Adnoddau; Hyfforddiant Y System Rheoli Digwyddiadau.	C			
7	Gweithdrefnau Galwadau Ffug	Polisi a Gweithdrefn; Cofnodi a Monitro; Addysg; Cyfathrebu.	C			
8	Diogelwch Tân Cymunedol a'r Tasglu Llosgi Bwriadol	Cyfathrebu; Addysg; Cael adnoddau; Proffilio Risg; Gweithio gyda Busnesau, Awdurdodau Addysg Lleol, Ymddiriedolaeth Plant a Phobl Ifanc, Tîm Troseddwy'r Ifanc, Gwasanaethau Tân ac Achub eraill; Prosiect systemau taenellu; Larymau mwg; Archwiliadau Diogelwch Tân yn y Cartref; Digwyddiadau Diogelwch Cymunedol; Mynd at Gerbydau	C			Yn ystod 2010/11 adolygwyd gwaith partneriaeth Diogelwch Tân Cymunedol. Barn yr Archwiliad oedd 'digonol'. Gwnaed archwiliad dilynol ym mis Gorffennaf 2012 - ailaseswyd Barn yr Archwiliad fel Boddhaol.  <b>Cynhaliwyd Archwiliad o'r Archwiliadau Diogelwch Tân yn y Cartref yn 2014/15 – Barn yr Archwiliad - Boddhaol</b>
9	Archwiliadau ac Ymchwiliadau	Cydymffurfio â Pholisïau; Rhaglen Arolygiadau; Aseidiadau ar-lein; Cydymffurfio â rheolau adeiladu; Dyrannu trwyddedau/tystysgrifau; Incwm o archwiliadau a Thrwyddedau	C			Ymdriniwyd ag incwm o archwiliadau a thrwyddedau fel rhan o'r archwiliad Incwm a gynhaliwyd yn 2013/14.



	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Aseiad Risg		Diwrnodau 2015/16	Sylwadau
10	Gweithio mewn Partneriaeth	Trefn Lywodraethu Partneriaeth Aseu Risg; Lleihau Trosedd ac Anhrefn; Partneriaethau Strategol Lleol; Cytundebau Ardal Leol; Awdurdodau Addysg Lleol ac eraill.	B			Yn ystod 2010/11 adolygwyd cydweithio yr Awdurdod gyda phartneriaid wrth werthuso'r trefniadau llywodraethol a digonolrwydd rheoliadau mewnol sydd wedi'u hymgorffori o fewn pob system gan ddarganfod unrhyw wendidau a meysydd risg posibl. <b>Barn yr Archwiliad oedd 'Digonol'.</b> Gwnaed archwiliad dilynol ym mis Gorffennaf 2012 ac ailaseswyd Barn yr Archwiliad fel 'Boddhaol'  <b>Archwiliad o Archwiliadau Diogelwch Tân yn y Cartref a gynhaliwyd yn 2014/15 – Barn yr Archwiliad – Boddhaol</b>
<b>Maes Risg – Rheoli Pobl</b>						
11	Iechyd a Diogelwch	Cydymffurfio â'r Ddeddfwriaeth; Polisiâu, Arferion a Gweithdrefnau; Cyfrifoldebau; Ymwybyddiaeth a Hyfforddiant; Rheoli Perfformiad; Monitro ac Adrodd ynghylch Digwyddiadau; Yswiriant (Atebolrwydd Cyhoeddus a Chyflogwyr)	B			
12	Rheoli Presenoldeb (lifrai a di-lifrai)	Cydymffurfio â Pholisi; Cofnodi, ac adrodd ynghylch absenoldeb; Gwybodaeth am Berfformiad	C			Gwnaed Ymchwiliad Arbennig yn 2011/12 ar faterion Adnoddau Dynol ac amser o'r gwaith yn lle cyflog (TOIL)  Archwiliad o <b>Absenoldeb Salwch</b> wedi ei drefnu ar gyfer 2015/16.

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Aseiad Risg		Diwrnodau 2015/16	Sylwadau
13	Hyfforddi a Datblygu Staff (lifrai a di-lifrai)	Gweithredu'r System Integredig Datblygiad Personol (IPDS); Aseu Sgiliau; Portffolios Datblygu; Adolygiadau o Ddatblygiad Personol; Arfarniad o Berfformiad; Cyfleusterau Hyfforddi; Cynlluniau Hyfforddi ar y cyd; Cynllunio ar gyfer Olyniaeth; Datblygu Arweinyddiaeth (Gwella'r Gwasanaeth); Hyfforddiant sy'n canolbwyntio ar Werth	C			Swyddfa Archwilio Cymru - gwaith perfformiad a gynlluniwyd ar gyfer 2011/12 - Astudiaeth Thema - Cynlluniau Adnoddau Dynol a'r gweithlu  <b>Archwiliad o Hyfforddiant a Datblygiad staff i'w gynnal yn 2014/15.</b>
14	Recriwtio a Dethol	Cydymffurfio â Pholisïau a Gweithdrefnau Recriwtio; Cydraddoldeb a chynhwysiant; Gwiriadau cyn cyflogaeth; Rheoli Perfformiad.	C			Gwiriadau cyn cyflogi ee geirda, gwiriadau cofnodion troseddol fel rhan o archwiliad dechreuwyr/ymadawyr <b>2014/15 – Barn yr Archwiliad - Boddhaol.</b>
<b>Maes Risg – Rheoli Prosiectau</b>						
15	Rheoli Prosiectau	Uned Arbennig ar gyfer Prosiectau; Rolau a Chyfrifoldebau; Blaenoriaethu Prosiectau; Aseu Risg; Cydymffurfio â Prince 2; Hyfforddiant mewn Rheoli Prosiectau; Monitro a Chyflwyno; Cyllido.	B			Cynigiodd Pennaeth yr Adran Cyfleusterau a Rheolaeth Logisteg Heddlu Gogledd Cymru fod Cyfrif Terfynol Gorsaf Dân Gymunedol y Rhyl yn cael ei aseu am afreoleidd-dra. <b>Fel rhan o gynllun archwilio 2011/12, bu i Wasanaeth Archwilio Mewnol Conwy adolygu'r contract hwn. Barn Archwilio – boddhaol</b>

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Asesiad Risg	Diwrnodau 2015/16	Sylwadau
<b>Maes Risg – Risgiau Ariannol a Thwyll Ariannol</b>					
16	Cynllunio Ariannol a Rheoli'r Gyllideb	Trefniadau Cyllido Dyrannu Adnoddau Cynllunio Ariannol yn y Tymor Canolig Gosod a chymeradwy'r gyllideb Dirprwyaethau ariannol Hyfforddiant i Ddeiliaid Cyllidebau Monitro cyllidebau Rhagweld/Adrodd Ariannol	A		<b>Amlinelliad o Archwiliad Ariannol Blyneddol Swyddfa Archwilio Cymru 2013/14.</b>  <b>Gwaith Archwilio Perfformiad Swyddfa Archwilio Cymru 2014/15</b> – yn cynnwys astudiaeth o lefelau buddsoddi mewn gwasanaethau tân ac achub dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf – <b>Llwyddo â llai a Chrynodeb o'r Sefyllfa Ariannol</b> , sef astudiaeth i grynhoi gwaith lleol ar sefyllfa ariannol cyngorau a darparu darlun Cymru gyfan o gydnerthedd ariannol.
17	Y Gyflogres	Dechreuwyr, Ymadawyr, Newidiadau; Rheoli Taliadau; Ardystiadau; Cywirdeb; Monitro; Adrodd.	A		Archwiliad i Newidiadau i gyflog y Gyflogres yn 2008/09. Barn yr Archwiliad – Boddhaol. Archwiliad y Gyflogres CAATS 2008/09 - barn yr Archwiliad oedd Da. Adolygiad o daliadau i ddiffoddwyr tân rhan amser - adolygiad o'r drefn FIN8 electronig newydd - Barn yr Archwiliad - Boddhaol. <b>Archwiliad o Ddechreuwyr ac Ymadawyr y Gyflogres a gynhaliwyd yn 2014/15 – Barn yr Archwiliad - Boddhaol.</b>
18	Lwfansau Gweithwyr a'r Aelodau	Hawliadau, awdurdodi a theithio a chynhaliu; Gwobrau am Wasanaeth Hir; Lwfansau Preswyl;	D		Adolygiad Archwiliad Mewnol o Lwfansau Aelodau 2005/06, barn yr Archwiliad - Da. Lwfansau staff wedi'u gynnwys yn Archwiliad y Gyflogres - newidiadau i'r cyflogau 2008/09.

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Aseiad Risg		Diwrnodau 2015/16	Sylwadau
19	Pensiynau	Hysbysu'r Awdurdod sy'n Gweinyddu; Gwirio newidiadau; Ffioedd heb eu Hariannu.	C			<b>Amlinelliad o Archwiliad Ariannol 2013 /14</b> – Cynhaliwyd adolygiad o'r cynlluniau cyfrifyddu a datgelu pensiynau er mwyn sicrhau eu bod yn cydymffurfio â gofynion perthnasol y Safonau IFRS ac adolygu'r rhagdybiaethau actiwaraidd er mwyn sicrhau eu bod yn cydymffurfio ag ystodau rhagdybiaethau actiwaraidd KPMG.
20	Caffael a Phrynu	Strategaeth Gaffael; Effeithlonrwydd a Gwerth am Arian; E Gaffael; Cydymffurfio â Rheoliadau Ariannol a Rheoliadau Sefydlog Cytundebau; Gweithdrefnau Prynu a Thalu; Gwariant ar Gardiau Credyd; Gwariant ag Arian Parod.	B			Barn Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru ynglŷn â gwerth am arian.  <b>Cynhaliwyd archwiliad o gredydwr yn 2012/13 – Sicrwydd Uchel.</b>
21	Strategaeth Gyfalaf a Chyfrifydda	Gosod/Cymeradwyo'r Strategaeth a'r Rhaglen; Monitro; Cyfalafu/ Awdurdodi Gwariant; Benthyca Darbodus; Cyfrifydda a Rheoli Asedau Sefydlog; Cofrestr Asedau Sefydlog; Prisio/Dibrisio Asedau; Yswiriant; Cynlluniau Mentrau Cyllid Preifat (PFI) yn cynnwys TAW.	A			<b>Amlinelliad o Archwiliad Ariannol Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru 2013/14.</b>
22	Rheoli'r Fflyd a Thanwydd	Caffael/Prydlesu; Rheolaeth ac Unioniad Strategol; Cynnal a Chadw ac Archwiliadau; Materion sy'n ymwneud â Thanwydd a'r Defnydd ohono; Gwaredu; Yswiriant.	C			Adolygiad Archwiliad Mewnol o Danwydd 2007/08 - barn archwiliad Boddhaol. Cynllun Rheoleiddio 2007/08 - adolygiad KPMG o Reolaeth Ased Cerbyd a Thanwydd.  <b>Cynhaliwyd archwiliad o Reoli Tanwydd yn 2014/15. Barn yr Archwiliad – Boddhaol</b>

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Aseiad Risg		Diwrnodau 2015/16	Sylwadau
23	Casglu Incwm a Bancio	Derbyn Taliadau; Incwm Grant; Incwm Praesept; Gweithdrefnau Casglu a Chyfrifydda; Incwm Amrywiol; Cydymffurfio â Pholisi Codi Tâl; Incwm o Dystysgrifau Archwilio; Diogelwch Arian a Bancio; Yswiriant.	C			Gwnaed Archwiliad Mewnol o'r drefn casglu, cofnodi a bancio incwm a gynhyrchwyd gan yr Awdurdod yn 2009/10. <b>Barn yr Archwiliad - Boddhaol.</b>  <b>Archwiliad o Incwm a gynhaliwyd yn 2013/14 – Sicrwydd Uchel.</b>
24	Storfeydd	Rheoli Stoc, Gwerth a Chofnodi; Prynu a Derbyn; Diogelwch yn y Storfeydd; Diogelwch y System TG; Gweithdrefnau Rhannu allan a Dychwelyd; Yswiriant.	D			<b>Archwiliad o'r Storfeydd a gynhaliwyd yn 2012/13 – Barn yr Archwiliad – Sicrwydd Uchel</b>
25	Diogelwch yr Offer a'r Stocrestr	Lefel y Stocrestr; Cofnodi ac Adolygu; Marcio Offer; Llogi Offer; Diogelwch Lleoliadau; Yswiriant.				Adolygiad Archwiliad Mewnol 2007/08. Cynhwyswyd yn yr archwiliadau o Orsafoedd y System RDS 2009/10 – 2013/14.
26	Costau Cyfleustodau a Cytundebau Gwasanaeth	Tendro a Gwerth am Arian; Monitro Costau; Cydymffurfio â'r Rheoliadau Ariannol.	C			
27	Menter Genedlaethol rhag Twyll Ariannol	Lawrlwythiad y Gyflogres; Lawrlwythiad y Credydwy; Ymchwilio i Allbwn yr Ymarferiad Paru Cenedlaethol.				Cydweddu data Menter Twyll Cenedlaethol (MTC) o ddata'r Gyflogres a'r credydwy i'w gynnal bob dwy flynedd. Gwaith MTC wedi'i wneud yn ystod 2011/12. Barn Archwiliad - Da.  <b>Gwaith MTC a gynhaliwyd yn 2013/14 – Sicrwydd Uchel</b>

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Aseiad Risg		Diwrnodau 2015/16	Sylwadau
28	Prif Systemau Ariannol <ul style="list-style-type: none"> <li>• Y Gyflogres</li> <li>• Credydwyr</li> <li>• Dyledwyr</li> <li>• Rheoli'r Trysorlys</li> <li>• System Gyfrifydda</li> <li>• Gwrth-dwyll</li> </ul>	Cyfanwydd, Cywirdeb a Dilysrwydd Trafodion; Cyfrifydda Cywir; Monitro ac Adrodd; Effeithlonrwydd; Gwerth am Arian; Dogfennu Systemau; Cydymffurfio â Rheoliadau a Gweithdrefnau Ariannol.				Gwneir yn flynyddol fel rhan o archwiliad systemau Cyngor Conwy. Adolygiad o System Credydwyr ATAGC 2008/09, barn Archwiliad - Digonol.  <b>Archwiliad Credydwyr wedi'i gynnal yn 2012/13 – Sicrwydd uchel</b>
<b>Maes Risg – Enw Da a Hyder ymhlith y Cyhoedd</b>						
29	Y Weithdrefn Gwynion	Polisi, Gweithdrefn ac Arferion Da; Cydymffurfio; Monitro ac Adrodd; Gwella Gwasanaethau; Iawndaliadau.	C			
30	Cyfathrebu Corfforaethol	Y Strategaeth Gyfathrebu; Marchnata a'r Cyfryngau; Cyfrifoldebau; Monitro Digwyddiadau	C			
<b>Maes Risg – Technoleg a Rheoli Gwybodaeth</b>						
31	Strategaeth a Rheolaeth TG	Datblygu Strategaeth a Chael Adnoddau; Fframwaith Polisiâu a Rheolaeth; Rheoli'r Rhyngrwyd ac Ebst; Cyfrifoldebau; Caffael a Datblygu TGCh; Yswiriant.	C			Gwnaeth yr archwiliad asesu faint o reolaeth sydd dros y prif beryglon ar gyfer cael mynediad i wybodaeth ar systemau TG y sefydliad ac adolygu'n benodol y meysydd canlynol ar gyfer cydymffurfio â safon diogelwch system gwybodaeth ISO 27000 <ul style="list-style-type: none"> <li>• Rheolaeth mynediad at wybodaeth y defnyddiwr</li> <li>• Rheolaeth mynediad at wybodaeth ar gyfrifiadur</li> <li>• Rheolaeth mynediad at wybodaeth cymhwysiad</li> <li>• Monitro defnydd a mynediad at wybodaeth</li> <li>• Rheolaeth cymhwysiad dros wybodaeth personol</li> </ul>

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Aseiad Risg		Diwrnodau 2015/16	Sylwadau
32	Rheoli Rhwydwaith	Diogelwch a Rheolaeth; Diogelwch Corfforol a Rhesymegol; Systemau Wrth Gefn ac Adfer wedi Trychineb; Perfformiad; Caledwedd, Cyfryngau, Topoleg: Diogelwch a Rheolaeth: Cefnogaeth i Reolwyr: Meddalwedd Cyfathrebu; Cysylltiadau Di-wifr.	C			Archwiliad o Reolaeth Rhwydwaith wedi'i wneud yn 2008/09. <b>Barn yr Archwiliad - Boddhaol.</b>  Archwiliad o Ddiogelwch Technoleg Gwybodaeth 2010/11 - <b>Barn yr archwiliad - Boddhaol.</b>
33	Telegyfathrebu (ac eithrio'r ystafell reoli)	Diogelwch a Rheoli; Diogelwch Corfforol a Rhesymegol; Systemau Wrth Gefn ac Adfer wedi Trychineb.	C			
34	E Lywodraeth	Strategaeth; Cael adnoddau; Mentrau; Perfformiad.	C			Archwiliad Mewnol wedi'i wneud yn 2009/10 - nod yr archwiliad oedd gweld faint o reolaeth sydd dros risgiau yn y meysydd canlynol: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gweledigaeth e-lywodraeth</li> <li>• Cydweithio ee rhwng awdurdodau</li> <li>• Anghenion cwsmeriaid</li> <li>• Ariannu</li> <li>• Atebion technegol</li> <li>• Medr - staff a sgiliau</li> <li>• Prosesau busnes</li> <li>• Y canolbwynt ar reolaeth strategol dros risgiau allweddol sy'n bygwth y rhaglen/gweledigaeth e-Lywodraeth</li> </ul> <b>Barn yr Archwiliad - Da.</b>

	Y Brif System a'r Is-System	Meysydd Posib i'w Harchwilio	Aseiad Risg		Diwrnodau 2015/16	Sylwadau
35	TG yr Ystafell Reoli	Ffonau Symudol; Systemau Radio; Systemau Galw Allan; Diogelwch Corfforol; Systemau Wrth Gefn ac Adfer wedi Trychineb; Monitro Perfformiad.	C			
36	Diogelu Data / Rhyddid Gwybodaeth	Cydymffurfio â'r Ddeddfwriaeth; Ymwybyddiaeth ymhlith y Staff; Ceisiadau am Wybodaeth; Monitro a Pherfformiad.	C			Archwiliad wedi'i wneud yn ystod 2009/10 i weld a yw gweithgareddau'n ymwneud â phrosesu data personol yn cael eu gwneud yn unol â pholisïau a threfn gweithio diogelu data yr Awdurdod, ac os oedd y prosesu yma yn cwrdd â gofynion y Ddeddf Diogelu Data 1998. Barn yr Archwiliad - Boddhaol.  Archwiliad Deddf Rhyddid Gwybodaeth wedi'i wneud yn 2010/11 i sicrhau cydymffurfiaeth gyda'r gofynion statudol o'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. <b>Barn yr Archwiliad - Boddhaol.</b>
<b>Maes Risg – Systemau Eraill</b>						
37	Gweithrediad y Ffreutur	Cytundeb a Monitro; Hylendid Bwyd a Glanweithdra; Hyfforddi Staff; Casglu Incwm a Bancio; Gweithdrefnau Archebu.	C			
38	Cronfeydd Lles	Gweithdrefnau ysgrifenedig; Cofnodion y Cronfeydd Lles; Cysoniadau Banc; Archwiliadau Annibynnol.	C			Archwiliad o'r Cronfeydd Lles wedi'i wneud yn 2008/09. Barn yr Archwiliad oedd Anfodhaol. Archwiliad dilynol wedi'i gynnal yn 2009/10 - <b>Barn yr Archwiliad - Digonol.</b>



<b>Maes Risg – Gwaith Archwilio Arall</b>			
Cynllunio, rheoli ac adroddiad blynyddol archwilio			
Gwaith dilynol o argymhellion blaenorol			
Cronfa wrth Gefn			
	<b>Cyfanswm dyddiau 2015/16</b>	<b>50</b>	
<p><b>Aseidiadau Risg - Mae'r Aseiad o Anghenion yn dogfennu pob prosiect, ac mae'n dyrannu Graddiad Risg mewn perthynas â phob maes archwiliadwy, yn seiliedig ar lenwi matrices risg sy'n cael ei gadw ar System Cynllunio Archwiliadau a'r Amgylchedd Reoli (APACE) yr Adain Archwilio Mewnol. Yr Aseiad Risg sy'n pennu graddiad y risg ac amledd pob archwiliad wedi hynny. Lle nad yw rhyw faes wedi cael ei adolygu'n ddiweddar gan yr Adain Archwilio Mewnol na Swyddfa Archwilio Cymru, rhoddir Graddiad 'C' wrtho hyd oni fydd archwiliad wedi ei gynnal, a bod modd gwneud barn wybodus yn ei gylch. Y Graddiadau Risg cyfredol yw:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Graddiad Risg A - Risg Uchel sy'n gofyn am Adolygiad Blynyddol</b></li> <li>• <b>Graddiad Risg B - Risg Uchel sy'n gofyn am adolygiad bob 2 flynedd</b></li> <li>• <b>Graddiad Risg C - Risg Canolig sy'n gofyn am adolygiad bob 3 blynedd</b></li> <li>• <b>Graddiad Risg D - Risg Isel sy'n gofyn am adolygiad bob 4 blynedd</b></li> </ul>			



## **EITEM AR YR AGENDA: 8**

### **PWYLLGOR ARCHWILIO AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU**

**26 Ionawr 2015**

#### **LLYTHYR ARCHWILIO BLYNYDDOL**

**Adroddiad gan Dawn Docx, Dirprwy Brif Swyddog Tân**

#### **DIBEN YR ADRODDIAD**

- 1** Diben yr adroddiad hwn yw cyflwyno'r Llythyr Archwilio Blynyddol i'r Aelodau.

#### **CEFNDIR**

- 2** Ar ôl cyflwyno Mesur Llywodraeth Leol 2009 mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi newid y ffordd y mae'n adrodd ar ei chanfyddiadau o'r archwiliadau ariannol a'r archwiliadau o berfformiad. Mae'r rhan fwyaf o'r materion yr arferid adrodd arnynt yn y Llythyr Archwilio Blynyddol yn awr yn cael eu cynnwys fel rhan o'r Adroddiad Gwella Blynyddol.

#### **GWYBODAETH**

- 3** Mae'r Llythyr Archwilio Blynyddol sydd ynghlwm yn Atodiad 1 yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n codi o gyfrifoldebau statudol yr Archwiliwr. Mae'r llythyr yn ddogfen ar wahân ond fe'i cyflwynir i'r Awdurdod a'r cyhoedd fel rhan o'r Adroddiad Gwella Blynyddol gan felly gyflawni cyfrifoldebau adrodd yr Archwilydd dan y Cod Ymarfer Archwilio.

#### **ARGYMHELLIAD**

- 4** Argymhellir bod y Pwyllgor Archwilio yn derbyn y Llythyr Archwilio Blynyddol ac yn nodi y bydd yn cael ei gyflwyno i'r Awdurdod ac i'r cyhoedd fel rhan o'r Adroddiad Gwella Blynyddol.



24 Cathedral Road / Heol y Gadeiriau  
Cardiff / Caerdydd  
CF11 9LJ  
Tel / Ffôn: 029 20 320500  
Fax / Ffacs: 029 20 320600  
Email / Epost: [wales@wao.gov.uk](mailto:wales@wao.gov.uk)  
[www.wao.gov.uk](http://www.wao.gov.uk)

Simon Smith  
Prif Swyddog Tân  
Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru  
Ffordd Salesbury  
Parc Busnes Llanelwy  
Llanelwy  
Sir Ddinbych  
LL17 0JJ

Cyfeirnod AJB871/mh  
Dyddiad 5 Ionawr  
2015

Tudalennau

Annwyl Simon

## Llythyr Archwilio Blynnyddol – Awdurdod Tân Gogledd Cymru 2013-14

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n codi yn sgil fy nghyfrifoldebau statudol fel yr Archwilydd Penodedig o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'm cyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio.

### Cydymffurfiodd yr Awdurdod â'i gyfrifoldebau mewn perthynas ag adrodd ariannol a defnyddio adnoddau

Cyfrifoldeb yr Awdurdod yw:

- rhoi systemau rheoli mewnol ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion a sicrhau bod ei asedau yn ddiogel;
- cadw cofnodion cyfrifyddu priodol;
- paratoi Datganiad o Gyfrifon yn unol â'r gofynion perthnasol; a
- sefydlu ac adolygu trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud hi'n ofynnol i mi:

- ddarparu barn archwilio ar y datganiadau cyfrifyddu;
- adolygu trefniadau'r Awdurdod i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau; a
- chyhoeddi tystysgrif yn cadarnhau fy mod wedi cwblhau'r gwaith o archwilio'r cyfrifon.

Mae awdurdodau lleol yng Nghymru yn paratoi eu datganiadau cyfrifyddu yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r cod hwn yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Ar 29 Medi 2014, cyhoeddais farn archwilio ddiamedig ar y datganiadau cyfrifyddu yn cadarnhau eu bod yn cyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol a thrafodion yr Awdurdod a'r Gronfa Bensiwn. Mae fy adroddiad wedi'i gynnwys yn y Datganiad o Gyfrifon. Cafodd y materion allweddol a oedd yn codi o'r cyfrifon eu cyflwyno i aelodau'r Pwyllgor Archwilio yn fy adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol ar 15 Medi 2014, a bydd adroddiad manylach yn dilyn maes o law.

### **Rwyf wedi fy modloni bod gan yr Awdurdod drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau**

Mae fy ystyriaeth o drefniadau'r Awdurdod i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wedi bod yn seiliedig ar waith archwilio'r cyfrifon a'r gwaith a gwblhawyd fel rhan o'r Asesiad Gwella o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009. Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn amlygu meysydd lle na ddangoswyd effeithiolrwydd y trefniadau hyn eto neu lle gellid gwneud gwelliannau pan fydd yn cyhoeddi ei Adroddiad Gwella Blynyddol.

### **Cyhoeddais dystysgrif yn cadarnhau bod yr archwiliad o'r cyfrifon wedi'i gwblhau ar 29 Medi 2014.**

Ar hyn o bryd, disgwylir i'r ffi archwilio ariannol ar gyfer 2013-14 fod yn unol â'r swm a nodir yn yr Amlinelliad o'r Archwiliad Blynyddol.

Yn gywir

**Anthony Barrett**  
**Ar gyfer ac ar ran yr Archwilydd Penodedig**